82395 - Bazı önemli yerleri korumakla mükellef olan kimse, Cuma namazını terk etmekte mazur sayılır mı?

Soru

Ben, askerî sektörde çalışan birisiyim. Çoğu zaman karakollarda ve hassas yerlerde nöbet tutan askerler ve başkaları tarafından bana sorular sorulmakta ve yerlerini terk ettikleri zaman azarlanıp ceza almaktadırlar. Bu durumdaki kimseler, Cuma namazına gitmekten muaf tutulup onu öğle namazı olarak kılabilirler mi? Eğer câmi onlara yakın ise, bu kimselerin hükmü ne olur?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Bazı önemli yerleri korumakla görevlendirilen kimse, Cuma namazının kılındığı câmi yakın olsa bile, Cuma namazından geri kalmaktan muaf tutulur ve Cuma namazını, öğle namazı olarak kılar.Fakat bu, yetecek kadar en az sayıda askerle sınırlandırılmalıdır. Çünkü Cuma namazının önemi ve şânı büyüktür. Onu hafife almak câiz değildir.

Abdulaziz b. Baz -Allah ona rahmet etsin- başkanlığındaki İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'ne:

"Cuma günü de olmak üzere hafta boyu görevleri devam eden telefon ve telgraf birimlerinde telefon ve telsiz cihazlarının üzerinde nöbetçi memurlar bulunmaktadır.İşleri, onların bir dakika bile olsa görevlerinin başından ayrılmalarına izin vermemektedir.Çünkü memurun görevinin başından ayrılması, telsiz ve telefon haberleşmelerinin durmasına yol açmaktadır. Bu memurlar, görevlerini bırakıp Cuma namazına gidebilirler mi?

Diye sorulmuş, bunun üzerine komite şu cevabı vermiştir:

"Aslolan Cuma namazının herkesin üzerine farz oluşudur.

Nitekim Allah Subhânehu ve Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسَعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ [سورة الجمعة الآية: 9]

"Ey îmân edenler! Cuma namazına ezan ile çağırıldığınız zaman derhal Allah'ı zikretmeye (hutbe dinlemeye ve namaz kılmaya) gidin ve alış-verişi bırakın.Eğer bilirseniz, (Allah tarafından günahlarınızın bağışlanması ve mükafatlandırılmanız olan) bu (emrolunduğunuz şey), sizin için daha hayırlıdır." (Cuma Sûresi: 9)

Abdullah b. Mes'ud'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Cuma namazından geri kalan topluluk hakkında şöyle buyurmuştur:

لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ رَجُلاً يُصَلِّى بِالنَّاسِ ثُمَّ أُحَرِّقَ عَلَى رِجَالٍ يَتَخَلَّفُونَ عَنِ الْجُمُعَةِ بُيُوتَهُمْ ». لَيْسَ فِى حَدِيثِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ بُيُوتَهُمْ. [[رواه مسلم

"İçimden şöyle yapmaya kasdettim. Bir adamın insanlara namaz kıldırmasını emredeyim. Sonra Cuma namazından geri kalan erkeklere arkalarından gelip onlar evlerindeyken evlerini ateşe vereyim." (Müslim; hadis no: 651).

Ebu Hureyre ve Abdullah b. Ömer'den -Allah ikisinden de râzı olsun- naklediğine göre onlar, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i minberinin üzerinde şöyle söylerken işittiklerini rivâyet etmişlerdir:

[لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ. [رواه مسلم

"Birtakım insanlar, ya Cuma namazını terk etmeyi bırakırlar, ya da Allah onların kalplerini mühürler.Sonra da onlar gâfillerden olurlar." (Müslim; 865)

İlim ehli de bu konuda ittifak etmişlerdir. Fakat Cuma namazı kendisine farz olan kimsede şer'î bir özür bulunursa, örneğin; ümmetin güvenliğinden ve onların maslahatlarını korumaktan doğrudan sorumlu ve bu görevi de Cuma namazı vaktinde yapmasının gerekli olması gibi, -tıpkı emniyet güçleri, trafik polisleri, telsiz ve telefon haberleşme merkezinde çalışanlar gibi Cuma namazı için

ezan okunduğunda veya cemaatle namazı kılmak için kâmet getirildiğinde nöbetleri olan kimseler gibi-, bu durumdaki kimseler, Cuma ve cemaat namazını terk etmekte muaf tutulurlar. Çünkü bu konuda Allah Teâlâ'nın şu sözü geneldir:

[فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ...] سورة التغابن من الآية: 16

"(Ey mü’minler!) O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah’tan korkun (Allah’tan korkmada güç ve takatinizi harcayın)." (Teğâbun Sûresi: 16)

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

[إِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ.] رواه البخاري ومسلم

"Sizi bir şeyden yasakladıysam, ondan sakının. Size bir şeyi yapmanızı emrettiysem, ondan gücünüz yettiği kadarını yapın (yerine getirin)." (Buhârî; hadis: 7288. Müslim; hadis no: 1337)

Çünkü bu durumdaki kimse, kendi canına veya malına zarar gelmesinden korkan kimsenin özründen daha az durumda değildir.Âlimler, özür devam ettiği sürece bu durumundaki kimsenin Cuma namazı ile cemaat namazını terk etmekte muaf tutulacağını, fakat ondan öğle namazının farzının düşmeyeceğini belirtmişlerdir.Hatta öğle namazının farzını vaktinde kılması gerektiğini, diğer beş vakit farz namazları cemaatle kılması gerektiği gibi, ne zaman fırsat bulursa, öğle namazını cemaatle kılması gerektiğini belirtmişlerdir." (İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi Fetvâları; c: 8, s: 188)

Yine İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'ne:

"Şehirden yaklaşık olarak iki kilometre uzaklıkta bulunan benzin istasyonu sahibinin, Cuma namazı vaktinde benzin istasyonunu yangın ve hırsızlıktan koruması için bir bekçi tayin etmesi câiz midir? Bu bekçinin Cuma namazını öğle namazı olarak kılması için Cuma namazı ondan düşer mi? Bilindiği üzere benzin istasyonda daha önce yangın çıkmış ve oradaki market soyulmuştu. Ayrıca benzin istasyonun sahibi, eşi, çocukları ve bekçinin, eşi ve çocukları bu benzin istasyonunda ikâmet etmektedirler."

Diye sorulmuş, bunun üzerine komite şöyle cevap vermiştir:

"Durum, belirtildiği şekilde ise, bu gibi durumdaki özürlerde Cuma namazının terk edilmesine delâlet eden şer'î delillerin genel oluşu sebebiyle bekçinin, zikredilen benzin istasyonunu, marketi ve orada ikâmet eden insanları korumak için Cuma namazını öğle namazı olarak kılması câizdir." (İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi Fetvâları; c: 8, s: 192)

Allah Teâlâ en iyi bilendir.